

פרשת חוקת – שלישי

(ו) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה ז ומליל יי, עם משה
לֵאמֹר:

(ז) קַח אֶת־הַמָּטָה וְהַקֵּהל
אֶת־הָעֵדָה אֹתָהּ וְאַהֲרֹן
אֲחִיד וּדְבַרְתֶּם אֶל־הַסֵּלַע
לְעִינֵיהֶם וְנָתַן מִיָּמָיו וְהוֹצֵאתָ
לָהֶם מַיִם מִן־הַסֵּלַע וְהִשְׁקִיתָ
אֶת־הָעֵדָה וְאֶת־בְּעִירָם:

רס"א וְאֶת־בְּעִירָם: (במדרש רבה) מִכָּאן, שְׁחַס הַקָּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא
עַל מָמוֹנָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל:

(ח) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַמָּטָה ט וַנְּסִיב מֹשֶׁה ית
חֲטָרָא, מִן קָדָם יי כְּמָא
דְּפַקְדִּיהָ.

(י) וַיִּקְהִלוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת־
הַקֵּהל אֶל־פְּנֵי הַסֵּלַע וַיֹּאמֶר
לָהֶם שְׁמַעוּ־נָא הַמְּרִים הַמֶּן־
הַסֵּלַע הַזֶּה נוֹצִיא לָכֶם מַיִם:

רס"ב וַיִּקְהִלוּ וְגו': (שם) זֶה אֶחָד מִן הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהַחֲזִיק מְעַט אֶת
הַמְּרִיבָה. הַמֶּן־הַסֵּלַע הַזֶּה נוֹצִיא: לְפִי שֶׁלֹּא הָיוּ מְכִירִין אוֹתוֹ,
לְפִי שֶׁהֵלֶךְ הַסֵּלַע וַיָּשָׁב לוֹ בֵּין הַסֵּלָעִים כְּשֶׁנִּסְתַּלַּק הַבָּאָר וְהָיוּ
יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים לָהֶם: מַה לָּכֶם? מַאי־זֶה סֵלַע תּוֹצִיאוּ לָנוּ
מַיִם? לָכֵף אָמַר לָהֶם: "הַמְּרִים", סְרַבְנִים, לְשׁוֹן יוֹנֵי שׁוֹטִים
מוֹרִים אֶת מוֹרִיהֶם, הַמֶּן הַסֵּלַע הַזֶּה, שֶׁלֹּא נִצְטַוִּינוּ עָלָיו נוֹצִיא
לָכֶם מַיִם? !:

(יא) וַיָּרֶם מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ וַיַּךְ
אֶת־הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ פַּעַמִּים
וַיֵּצְאוּ מַיִם רַבִּים וַהֲנִיֵּשׁתָּ
הָעֵדָה וּבְעִירָם:

רס"ג פַּעַמִּים: לְפִי, שֶׁבְּרָאשׁוֹנָה
לֹא הוֹצִיא אֶלָּא טַפִּין, לְפִי שֶׁלֹּא צִוָּה הַמָּקוֹם לְהַכּוֹתוֹ אֶלָּא
"וּדְבַרְתֶּם אֶל־הַסֵּלַע", וְהִמָּה דְּבָרוֹ אֶל סֵלַע אַחֵר וְלֹא הוֹצִיא.
אָמְרוּ: שְׁמָא צָרִיד לְהַכּוֹתוֹ כְּבְּרָאשׁוֹנָה, שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת יז)
"וְהִכִּיתָ בַּצּוּר" וְנִזְדַּמֵּן לָהֶם אוֹתוֹ סֵלַע וְהִכְּהוּ:

(יב) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
וְאַל־אַהֲרֹן יַעַן לֹא־הֶאֱמַנְתֶּם
בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינֵי בְנֵי
יִשְׂרָאֵל לָכֵן לֹא תָבִיאוּ
אֶת־הַקֵּהל הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָהֶם:

רס"ד יַעַן לֹא־הֶאֱמַנְתֶּם בִּי: גְּלָה הַכָּתוּב, שֶׁאִלּוּלִי חֲטָא זֶה
בְּלִבְדּוֹ, הָיוּ נִכְנָסִין לָאָרֶץ, כְּדִי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ עֲלֵיהֶם: כַּעֲזוֹן שְׂאָר
דּוֹר הַמִּדְבָּר, שֶׁנִּגְזַר עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא יִכְנָסוּ לָאָרֶץ, כִּף הִיָּה עוֹן
מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, וְהִלָּא (במדבר יא) "הִצֵּאנִי וּבִקֵּר יִשְׁחַט" קֶשֶׁה מִזֶּו?
אֶלָּא, לְפִי שֶׁבִּסְתֵּר חֶסֶד עָלָיו הַכָּתוּב, וְכֵאן שֶׁבְּמַעַמַּד כָּל
יִשְׂרָאֵל לֹא חֶסֶד עָלָיו הַכָּתוּב, מִפְּנֵי קְדוּשַׁת הַשֵּׁם. לְהַקְדִּישֵׁנִי:
שֶׁאִלּוֹ דְּבַרְתֶּם אֶל הַסֵּלַע וְהוֹצִיא, הִיִּיתִי מְקַדֵּשׁ לְעֵינֵי הָעֵדָה
וְאוֹמְרִים: מַה סֵּלַע זֶה, שֶׁאִינוּ מְדַבֵּר וְאִינוּ שׁוֹמְעִים וְאִינוּ צָרִיד
לְפָרֶנְסָה, מְקִיִּים דְּבוּרוֹ שֶׁל מָקוֹם, קַל וְחֹמֶר אָנוּ! לָכֵן לֹא
תָבִיאוּ: בִּשְׁבוּעָה, כְּמוֹ (שְׁמוּאֵל א, ג): "לָכֵן נִשְׁבַּעְתִּי לְבֵית
עָלִי". נִשְׁבַּע בְּקַפִּיצָה, שֶׁלֹּא יִרְבוּ בַּתְּפִלָּה עַל כָּף:

(יג) הִמָּה מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר־
רָבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־יְהוָה
וַיִּקְדָּשׁ בָּם:

רס"ה הִמָּה מִי מְרִיבָה: הֵם הַנִּזְכָּרִים בְּמָקוֹם אַחֵר: אֶת אֱלֹו
רָאוּ אֶצְטַגְנִינִי פָרַעַה, שְׁמוֹשִׁיעֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל לוֹקָה בַּמַּיִם, לָכֵף
גִּזְרוּ (שְׁמוֹת א): "כָּל־הַבֶּן הַיְּלֹוֹד הִיאֲרָה תִּשְׁלִיכֶהוּ". וַיִּקְדָּשׁ בָּם:
שְׁמִתּוֹ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל יָדָם, שֶׁכְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה
דִּין בְּמִקְדָּשׁוֹ, הוּא יִרְאוּי וּמִתְקַדָּשׁ עַל הַבְּרִיּוֹת. וְכֵן הוּא אוֹמֵר
(תהילים סח): "נִזְרָא אֱלֹהִים מִמְּקַדָּשֶׁיךָ" וְכֵן הוּא אוֹמֵר (ויקרא י):
"בְּקִרְבִּי אֶקְדָּשׁ":

פרשת חוקת – רביעי

(יד) וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה מַלְאָכִים מִקִּדְשׁ אֱלֹהֵי אֲדָוָה כֹּה אָמַר אֲחִיךָ יִשְׂרָאֵל אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת כָּל־הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצַּאתֵנוּ:

יד וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה אֶל־מַלְאָכָיו מִקִּדְשׁ אֱלֹהֵי אֲדָוָה כֹּה אָמַר אֲחִיךָ יִשְׂרָאֵל אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת כָּל־הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצַּאתֵנוּ:

טו"א אֲחִיךָ יִשְׂרָאֵל: מָה רָאָה לְהִזְכִּיר כָּאן אַחֲוָה? אֵלָּא אָמַר לוֹ: אַחִים אֲנַחְנוּ, בְּנֵי אֲבֹרָהִם, שְׁנֵאמַר לוֹ (בראשית טו): "כִּי־גָר יִהְיֶה זֶרַעְךָ" וְעַל שְׁנֵינוּ הָיָה אוֹתוֹ הַחוּב לְפָרְעוֹ. אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת כָּל־הַתְּלָאָה: לְפִיכָךְ פָּרַשׁ אֲבִיכֶם מֵעַל אֲבִינוּ (שם לו): "וַיֵּלֶךְ אֶל־אֶרֶץ מִפְּנֵי יַעֲקֹב" אַחֲיוּ מִפְּנֵי הַשָּׂטֶר חוּב הַמָּטָל עֲלֵיהֶם, וְהִטִּילוּ עַל יַעֲקֹב:

(טו) וַיֵּרְדּוּ אֲבֹתֵינוּ מִצְרִימָה וַנָּשָׁב בְּמִצְרַיִם יָמִים רַבִּים וַיִּרְעוּ לָנוּ מִצְרַיִם וְלֹא־בִתְיָנוּ:

טו וַיֵּרְדּוּ אֲבֹתֵינוּ מִצְרִימָה וַנָּשָׁב בְּמִצְרַיִם יָמִים רַבִּים וַיִּרְעוּ לָנוּ מִצְרַיִם וְלֹא־בִתְיָנוּ:

טז"א וַיִּרְעוּ לָנוּ: סִבְלָנוּ צְרוּת רַבּוֹת. וְלֹא־בִתְיָנוּ: מִכָּאן, שֶׁהָאֲבוֹת מִצְטַעְרִים בְּקָבֶר, כְּשֶׁפָּרַעְנוֹת בָּאָה עַל יִשְׂרָאֵל:

(טז) וַנִּצְעַק אֶל־יְהוָה וַיִּשְׁמַע קִלְנוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָךְ וַיִּצַּאֲנוּ מִמִּצְרַיִם וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ בְּקִדְשׁ עִיר קָצֶה גְבוּלָךְ:

טז וַנִּצְעַק אֶל־יְהוָה וַיִּשְׁמַע קִלְנוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָךְ וַיִּצַּאֲנוּ מִמִּצְרַיִם וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ בְּקִדְשׁ עִיר קָצֶה גְבוּלָךְ:

טז"א וַיִּשְׁמַע קִלְנוּ: בְּבִרְכָּה שֶׁבִּרְכָּנוּ אֲבִינוּ (בראשית כז): "הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב", שָׁאֲנוּ צוּעָקִים וְנִעְנִים. מַלְאָךְ: זֶה מֹשֶׁה מִכָּאן, שֶׁהַנְּבִיאִים קְרוּאִים "מַלְאָכִים", וְאוֹמַר (ד"ה ב, לו): "וַיְהִיו מְלַעְבִּים בְּמַלְאָכֵי הָאֱלֹהִים":

(יז) נִעְבְּרָה־נָּא בְּאֶרֶץ לֹא נַעֲבֹר בַּשָּׂדֶה וּבַכָּרִם וְלֹא נִשְׁתֶּה מִי בְּאֵר דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ גִּלְךָ לֹא נִטָּה יָמִין וּשְׂמֹאל עַד אֲשֶׁר־נַעֲבֹר גְּבוּלָךְ:

יז נִעְבְּרָה־נָּא בְּאֶרֶץ לֹא נַעֲבֹר בַּשָּׂדֶה וּבַכָּרִם וְלֹא נִשְׁתֶּה מִי בְּאֵר דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ גִּלְךָ לֹא נִטָּה יָמִין וּשְׂמֹאל עַד אֲשֶׁר־נַעֲבֹר גְּבוּלָךְ:

טז"א נִעְבְּרָה־נָּא בְּאֶרֶץ: אֵין לָךְ לַעֲוֹר עַל הַיְרֵשָׁה שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁשׁ שְׁלֹא פָרַעְתָּ הַחוּב, עָשֵׂה לָנוּ עֲזָר לָנוּ מַעֲט לַעֲבֹר דֶּרֶךְ אֶרֶץ. וְלֹא נִשְׁתֶּה מִי בְּאֵר: (במדבר רבה) "מִי בּוֹרוֹת" הָיָה צָרִיךְ לוֹמַר, אֵלָּא כֹךְ אָמַר מֹשֶׁה: אֶף־עַל־פִּי שֵׁישׁ בִּידֵינוּ מִן לְאָכַל וּבְאֵר לִשְׁתוֹת, לֹא נִשְׁתֶּה מִמֶּנּוּ, אֵלָּא נִקְנֶה מִכֶּם אֶכֶל וּמִים לְהִנָּאֲתָכֶם. מִכָּאן, לֹא־כִסְנָאִי, שְׁאֶף־עַל־פִּי שֵׁישׁ בִּידוֹ לְאָכַל, יִקְנֶה מִן הַחֲנוּנִי, כְּדִי לְהַנּוֹת אֶת אֲשִׁפְיוֹ. דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ גִּלְךָ וְגו': אָנוּ חוֹסְמִים אֶת בְּהֻמָּתָנוּ וְלֹא יִטּוּ לְכָאן וּלְכָאן לְאָכַל:

(יח) וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדָוָה לֹא תַעֲבֹר בִּי פֶן־בַּחֲרֵב אֵצֶא לְקִרְאָתְךָ:

יח וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדָוָה לֹא תַעֲבֹר בִּי פֶן־בַּחֲרֵב אֵצֶא לְקִרְאָתְךָ:

טז"א פֶן־בַּחֲרֵב אֵצֶא לְקִרְאָתְךָ: אַתָּם מִתְגָּאִים בְּקוֹל שְׁהוֹרִישְׁכֶם אֲבִיכֶם וְאַמְרָתֶם: "וַנִּצְעַק אֶל־ה' וַיִּשְׁמַע קִלְנוּ" וְאַנִּי אֵצֶא עֲלִיכֶם בְּמָה שְׁהוֹרִישְׁנִי אָבִי (בראשית כז): "וְעַל חֲרָבָךְ תַּחֲיֶה":

(יט) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּמַסְלָה נַעֲלָה וְאִם־מִימֶיךָ נִשְׁתֶּה אֲנִי וּמִקְנִי וְנִתַּתִּי מִכָּרֶם רַק אִין־דְּבַר בְּרַגְלִי אֶעֱבֹרָה:

יט וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּמַסְלָה נַעֲלָה וְאִם־מִימֶיךָ נִשְׁתֶּה אֲנִי וּמִקְנִי וְנִתַּתִּי מִכָּרֶם רַק אִין־דְּבַר בְּרַגְלִי אֶעֱבֹרָה:

טז"א רַק אִין־דְּבַר: אֵין שׁוּם דְּבַר מִזִּיקָךְ:

(כ) וַיֹּאמֶר לֹא תַעֲבֹר וַיֵּצֵא אֲדָוָה לְקִרְאָתוֹ בְּעַם כָּבֵד וּבִיד חֲזָקָה:

כ וַיֹּאמֶר לֹא תַעֲבֹר וַיֵּצֵא אֲדָוָה לְקִרְאָתוֹ בְּעַם כָּבֵד וּבִיד חֲזָקָה:

טז"א וּבִיד חֲזָקָה: בְּהִבְטָחַת זְקִנָּנוּ (שם): "וְהַיָּדִים יָדֵי עֲשׂוֹ":

(כא) וַיִּמָּאן | אֲדָוָה נָתַן אֶת־יִשְׂרָאֵל עֹבֵר בַּגְּבֹלוֹ וַיִּטּ יִשְׂרָאֵל מֵעַלָיו:

כא וַיִּמָּאן | אֲדָוָה נָתַן אֶת־יִשְׂרָאֵל עֹבֵר בַּגְּבֹלוֹ וַיִּטּ יִשְׂרָאֵל מֵעַלָיו:

כא וְסָרִיב אֲדָוָה לֹא שָׁבַק יֵת יִשְׂרָאֵל, לְמַעַבְרָה, בְּתַחֲוִמֶיהָ; וְסָטָא יִשְׂרָאֵל, מְלֻתִּיהָ.